

Anvisning om grunduppdrag samt översyn av nämndernas reglementen

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde den 29 mars 2021 om riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun. I riktlinjen ställs krav på att respektive nämnd ska tilldelas ett nämndspecifikt grunduppdrag som översiktligt beskriver de verksamhetsområden, verksamheter och målgrupper, ändamål och ansvar som kommunfullmäktige fördelat till nämnden via reglemente eller andra organisatoriska styrdokument. I riktlinjen ställs även krav på att respektive nämnd ska ha en ändamålsenlig styrning och uppföljning av grunduppdragets genomförande.

Därför ska berörda nämnder:

1. Upprätta förslag till grunduppdrag för den egna nämnden
2. Beskriva den verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning nämnden avser nyttja för genomförandet av nämndens grunduppdrag
3. Genomföra översyn och vid behov föreslå revidering av den egna nämndens reglemente

Berörda nämnder¹ ska senast den 25 mars 2022 inkomma med förslag och beskrivningar till kommunstyrelsens diarium via e-post ksdiarium@umea.se i enlighet med denna anvisning.

Förslag och beskrivningar ska delges i word-format och vara redigeringsbara.

Avgränsning

Denna anvisning riktar sig till Kommunstyrelsen samt de tio nämnder som är specifika för Umeå kommun, dvs Byggnadsnämnden, Fritidsnämnden, För- och grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Individ- och familjenämnden, Kulturnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Personalnämnden, Tekniska nämnden och Äldrenämnden.

De fyra nämnder som är gemensamma med andra kommuner (Brand- och räddningsnämnd, Överförmyndarnämnd, IT-kapacitetsnämnd och Personaladministrativ nämnd) omfattas ej av uppdraget i detta skede. Valnämnd, Kommunrevision och Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott är även de undantagna från uppdraget men kan om de så vill utforma ett grunduppdrag samt genomföra översyn av respektive organs reglemente/arbetsordning.

Stöd från nämndens egen förvaltning samt vid behov från stadsledningskontoret

Vid genomförandet av detta uppdrag bör respektive nämnd ta stöd av sakkunniga tjänstepersoner inom nämndens förvaltning/organisation. Utöver stöd från nämndens egen förvaltning/organisation kan även konsultativt stöd avropas från Stadsledningskontoret, kontakta i sådana fall Dan Gideonsson (ledningskoordinator vid stadsledningskontoret) alternativt Carina Lidgren Heimersson (kommunjurist vid stadsledningskontoret).

1. Berörda nämnder tar fram förslag till grunduppdrag för den egna nämnden

Berörd nämnd ska ta fram förslag till grunduppdrag för den egna nämnden. Nämndens förslag till grunduppdrag ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 25 mars 2022. Respektive förslag kommer efter beredning hanteras i KS:n och inför fastställande i kommunfullmäktige. Efter beslut i kommunfullmäktige infogas grunduppdrag som inledning till respektive nämnds avsnitt i Umeå kommuns reglemente för nämnder och styrelse.

---

¹ Byggnadsnämnden, Fritidsnämnden, För- och grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Individ- och familjenämnden, Kulturnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Personalnämnden, Tekniska nämnden och Äldrenämnden

Vad är ett grunduppdrag?

Grunduppdraget ska utgöra en kortfattad beskrivning av de verksamhetsområden, verksamheter och målgrupper samt övriga ändamål och ansvar som kommunfullmäktige fördelat till nämnden via reglemente eller andra styrdokument.

Varför grunduppdrag?

Kommunfullmäktiges syfte med att lägga större vikt vid nämndernas grunduppdrag är att synliggöra den verksamhet som respektive nämnd bedriver och säkra ändamålsenlig styrning och uppföljning av denna verksamhet. Varje nämnd ska därför ha ett specifikt grunduppdrag som sammanfattar det specifika ändamål och ansvar som kommunfullmäktige tilldelat nämnden.

Hur ska nämndens grunduppdrag formuleras?

Respektive nämnds förslag till grunduppdrag ska kortfattat beskriva ändamålet med nämnden samt de verksamhetsområden, verksamheter och målgrupper som nämnden ansvarar för i enlighet med reglemente. Förslaget till grunduppdrag ska vara specifikt och enbart gälla för den egna nämnden.

Grunduppdraget är trögrörligt och förändras vid större förändringar i verksamhetsstruktur, exempelvis beroende på förändring i lagstiftning eller förändring i ansvarsfördelning gentemot annan myndighet/huvudman. Nämndens förslag till grunduppdrag ska därför formuleras så att det är varaktigt och långsiktigt.

Förslag till grunduppdrag ska inte innehålla värderingar, mål eller inriktning för nämndens verksamhet.

Förslag till grunduppdrag ska ej innefatta lagrum eller direkt hänvisning till lagstiftning eller annan författning utan i klartext beskriva nämndens ansvarsområden, nämndens verksamhetsområden/verksamheter och de målgrupper nämnden har ett särskilt ansvar för.

Grunduppdraget ska inte innehålla negativa avgränsningar, dvs grunduppdraget ska inte innehålla förteckning eller beskrivningar av sådana verksamhetsområden, verksamheter och målgrupper som nämnden ej ansvarar för.

Särskilda ansvar för fonder, samverkans- och samrådsorgan ska ej listas i nämndernas grunduppdrag. Dessa delar kan, efter konsultation med kommunjurist, infogas i reglementet om så krävs.

Respektive nämnds grunduppdrag ska vara kortfattat, koncist och överskådligt. En nämnds grunduppdrag bör ej understiga 350 tecken och ej överstiga 1250 tecken (inkl blanksteg).

Exempel på utformning av grunduppdrag:

Uppsala kommuns Mål och budget för 2021 (sid 65-92)

Örebro kommuns Budget för 2021 (sid 39-47)

2. Berörda nämnder ska beskriva hur de utformar verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning med utgångspunkt i förslag till grunduppdrag

Kommunfullmäktige har i riktlinje för aktiverande styrning fastställt att kommunens nämnder inom ramen för tilldelat grunduppdrag har möjlighet att fastställa hur nämndens verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas.

Detta innebär att varje nämnd inom grunduppdragets ramar, lagstiftning, övriga direktiv och riktlinjer från kommunfullmäktige har mandat att besluta om mål, uppdrag och aktiviteter för sina egna verksamheter samt besluta om vilka av nämndens mål och uppdrag som ska vara tillämpliga för de externa utförare nämnden tecknat avtal med.

Vid utformning av nämnds- eller bolagsspecifik verksamhetsstyrning och uppföljning har dock nämnd och bolag att följa eventuella krav från lagstiftning och författning samt beslut och direktiv från kommunfullmäktige samt eventuell anvisning från kommunstyrelsen om hur styrning och uppföljning ska utformas.

Översiktlig beskrivning av nämndens verksamhetsstyrning och uppföljning

Varje berörd nämnd ska därför utifrån sitt förslag till grunduppdrag även beskriva hur de avser att styra och följa upp nämndens verksamhet i enlighet med det föreslagna grunduppdraget.

Nämndens beskrivning av sagda verksamhetsstyrning och verksamhetsuppföljning ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 25 mars 2022. Kommunstyrelsen kommer nyttja beskrivningen dels som underlag inför verkställandet av kommunstyrelsens uppsiktsplikt, dels som underlag vid utformning, utveckling och/eller upphandling av eventuella kommungemensamma systemstöd för styrning och uppföljning.

Beskrivningen ska vara översiktlig samt i huvudsak skriftlig, ev visualiseringar/modeller kan med fördel användas men ska även förklaras i text.

Nämnden ska även lämna översiktlig beskrivning av hur nämnden avser att följa upp och bedöma i vilken omfattning grunduppdraget verkställts. Nämndens bedömning ska kunna styrkas med sammanställning av och hänvisning till relevanta underlag av kvantitativ och kvalitativ karaktär (statistik, mätningar, medborgar- /brukarundersökningar, medborgardialoger etc).

Det är inget krav men nämndens styrning och uppföljning kan med fördel beskrivas genom uppdelning i hur nämnden nyttjar styrning av Organiserande, Aktiverande respektive Normerande karaktär för att säkra grunduppdragets genomförande (se nedanstående tabell), mer information om de olika styrformerna finns i Umeå kommuns Riktlinjer för aktiverande styrning.

Styrform	Definition	Kommentar
Organiserande styrning	Styrning som syftar till att tydliggöra ansvar och mandat (beskriver VEM)	Frågeställningar att besvara: Hur har nämnden fördelat ansvar och mandat för grunduppdragets genomförande? Hur följer nämnden upp att fördelning av ansvar och mandat fungerar ändamålsenligt?
Aktiverande styrning	Styrning som syftar till att åstadkomma förändring (beskriver VAD som ska åstadkommas)	Frågeställningar att besvara: Hur arbetar nämnden för att åstadkomma förändring inom ramen för sitt grunduppdrag, t ex genom vision, målstyrning, indikatorstyrning, aktivitetsbaserad styrning, planer och strategier etc? Följer nämnden upp resultat och effekter av de förändringar som nämnden beslutat om? Hur följer nämnden upp att den aktiverande styrningen är ändamålsenlig och relevant?
Normerande styrning	Styrning som syftar till att normera eller reglera genomförande (beskriver HUR)	Frågeställningar att besvara: Hur arbetar nämnden för att grunduppdraget ska genomföras i enlighet med lagstiftning och lokala eller nationella förhållningsätt, riktlinjer och regler? Hur följer nämnden upp att den normerande styrningen är ändamålsenlig och relevant?

Tabell: Nämndens styrning och uppföljning kan med fördel beskrivas genom uppdelning i styrning av Organiserande, Aktiverande respektive Normerande karaktär

3. Varje nämnd ska genomföra översyn och vid behov lämna förslag till revidering av respektive nämnds reglemente

Inför eller i direkt samband med att respektive nämnd utformar förslag till grunduppdrag ska varje nämnd även genomföra en översyn av den egna nämndens reglemente med syfte att identifiera och vid behov påtala sådana förtydliganden eller revideringar som nämnden anser bör genomföras i nämndens reglemente.

Förslag till revidering av nämnds reglemente ska inte innehålla beskrivningar av förhållningsätt, förändringar, värderingar, vision, mål, eller inriktning.

Nämndens reglemente kan med fördel innefatta hänvisning till de huvudlagstiftningar som reglerar nämndens ansvarsområden. Undvik förkortningar, om förkortning behöver nyttjas ska förkortningen förklaras första gången den nyttjas.

Särskilda ansvar för fonder, samverkans- och samrådsorgan kan, efter konsultation med kommunjurist, infogas i förslag till reviderat reglemente.

Förslag till strykningar i nuvarande reglemente markeras genom överstruken text (~~exempel~~), förslag till tillägg ska markeras genom understruken kursiv text (*exempel*).

Oavsett om nämnd föreslår strykning eller tillägg ska varje förslag till revidering motiveras skriftligt genom kommentar inom parentes, genom fotnot eller genom hänvisning till skriftlig motivering på annan plats i förslaget.

Om nämnd föreslår förtydligande eller förändring av gränsdragning mellan den egna nämndens ansvar och annans nämnds ansvar ska berörda nämnder konsulteras.

Om två eller fler nämnder är överens om inbördes förändring av nämndernas ansvar och tydligt visar detta i respektive nämnds förslag kommer kommunstyrelsen att ta särskild hänsyn till detta under den fortsatta beredningen.

Nämndens ställningstagande och eventuella förslag till revidering av reglementet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 25 mars 2022.

Kommunstyrelsen kommer därefter som en del i sitt beredningsansvar nyttja stadsledningskontoret för att:

- sammanställa nämndernas förslag till revideringar av reglementena
- bedöma att föreslagna förändringar är motiverade, logiska, tydliga och konsekventa
- säkra att förslag till reviderat reglemente har en genomgående lagenlig, formmässig och språklig utformning.

Därefter kommer kommunstyrelsen att lägga fram förslag till revidering av reglemente för Umeå kommuns nämnder och styrelser för hantering och fastställande i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsens förslag kommer även innefatta motivering till de förändringar som förslaget omfattar.